

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a Dobos Béla ügyvéd (7623 Pécs, Ungvár u. 22.) által képviselt felperes neve (**felperes címe**) felperesnek - a dr. Goldea Zsuzsanna legfőbb ügyészégi ügyész által képviselt Legfőbb Ügyészség (1055 Budapest, Markó u. 16.) alperes ellen kártérítés iránt indult perében a Fővárosi Bíróság 2009. október 1. napján kelt 38.P.26.517/2007/9. szám alatti ítélete ellen az alperes részéről 10. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, és a felperes keresetét elutasítja.

Az alperest a terhére megállapított elsőfokú perköltség térítése alól mentesíti, és a felperest kötelezi, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 84.000 (nyolcvannégyezer) forint feljegyzett kereseti és le nem rótt fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes a keresetében 200.000 forint vagyoni és 500.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az alperest a Ptk. 349. § (1) bekezdése, a 339. § (1) bekezdése és a 355. § (1) bekezdése alapján.

Előadta, hogy 2003. június 17-én csődbüntett elkövetésével gyanúsították meg. A Városi Ügyészség 2004. március 17-én nyújtotta be ellene a vádiratot a Városi Bírósághoz. A bíróság 2004. április 19-én az eljárást felfüggesztette és az iratokat visszaküldte az ügyészségnek újabb, vádemelésre alkalmas bizonyítékok beszerzése, illetve a vád pontosítása végett. A 2007. január 5-i tárgyaláson azzal szembesült, hogy az ügyészség a vádiratot változatlan tartalommal terjesztette elő. A bíróság e tárgyaláson a csődbüntett vádja alól felmentette. Az ítélet ellen az ügyész fellebbezett, de 2007. január 20-án a fellebbezést visszavonta. 2004. március 17. és 2007. január 20. között úgy tartották vádfenyegetettség alatt, hogy az ártatlanságát vagy a bűnösségét bizonyító nyomozati cselekményeket az

ügyészség - a bíróság utasítása ellenére - nem végzett. Az ügyészség mulasztása következtében sérült a tisztességes eljárás elve. Az ügyészség megszegte az 1972. évi V. törvényt (Ütv.), kirívóan és nyilvánvalóan jogellenes magatartást tanúsított azáltal, hogy évekig nem folyt nyomozati cselekmény az ügyben. Az eljárás elhúzódása miatt nehéz élethelyzetbe került. Egy kis faluban él, ott mindenki ismeri, és tudták, hogy büntetőeljárás hatálya alatt áll, emiatt még alkalmi munkát sem kapott, családi élete megromlott, erkölcsi bizonyítvány hiányában mint vállalkozó ellehetetlenült. A 200.000 forint összegű vagyoni kára a védelmét ellátó ügyvéd díjának költsége, melynek megtérítését a büntetőeljárás során nem igényelhetette jogszabályi lehetőség hiányában.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Egyrészt arra hivatkozott, hogy a felperes nem élt panasszal a gyanúsítás ellen, sőt részben bűnösnek vallotta magát, másrészt azzal érvelt, hogy nem valósult meg a részéről kártérítési felelősséget megalapozó magatartás. Utalt arra is, hogy közvédas ügyben, ha a bíróság a vádlottat felmenti, védőjének az eljárás során nem előlegezett díját és költségét az állam a büntetőeljárás keretében téríti meg. Előadta, hogy az iratok visszaküldése után az ügyészség a bíróság által előírt bizonyítási eszközök felkutatásával az ORFK Bűnügyi Főigazgatóság Pénzügyi Nyomozó Igazgatóság Megyei Hivatalát bízta meg. Ezt követően az eljáró nyomozó hatóság megkereste a felszámolót és beszerezte tőle a felszámolás alatt álló gazdasági társaság iratanyagát, továbbá 2004. november 4-én kihallgatta az felperest folytatólagos gyanúsított kihallgatás foganatosításával. Az ügyészség 2006. június 21-én jelentette be a bíróságnak, hogy a vádiratban foglaltakat változatlan tartalommal fenntartja.

Az elsőfokú bíróság az ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felperesnek 700.000 forintot, továbbá 100.000 forint perköltséget. A le nem rótt 42.000 forint eljárásai illetékről akként rendelkezett, hogy azt az állam viseli. Az ítélet indokolásában megállapította, hogy a felperes 2004. márciusától 2007. január 30. napjáig állt a büntetőeljárás hatálya alatt, a 2004. decemberi meghallgatásán és egy tanú meghallgatásán kívül az alperes a továbbiakban semmiféle nyomozati intézkedést nem tett. A felperes 2006. június 30-án megbízási szerződést kötött a védőjével, mely alapján a védői képviseletért 200.000 forint díjat fizetett. Alaptalannak tartotta a gyanúsítással szembeni ellenvetés, panasz hiányán alapuló alperesi védekezést. Rámutatott arra, hogy a felperes nem a büntetőeljárás megindítása, lefolytatása miatt igényelt kártérítést, hanem a büntetőeljárás indokolatlan elhúzódása miatt, melyhez az vezetett, hogy az alperes a 2004. decembere és 2006. júniusa közötti időszakban semmiféle intézkedést nem tett. Az elsőfokú bíróság hivatkozott az Ütv. 1. § (2) bekezdésére. Megállapította, hogy a büntetőeljárás megindítása és folytatása az egyén alapvető alkotmányos jogainak korlátozására ad alapot. Az alperes semmilyen magyarázatot nem adott az eljárás elhúzódására. Súlyos, feltűnően kirívó mulasztás, hogy a már megjelölt időszakban semmit nem tett annak érdekében, hogy a büntetőeljárás célja megvalósuljon, azaz feltárásra kerüljön, fennállnak-e a felperes büntetőjogi felelősségre vonásának feltételei. A felperes ennek következtében indokolatlanul hosszú ideig állt a büntetőeljárás hatálya.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a Be. 74. § (3) bekezdésének c) pontja és a 339. § (1) bekezdése alapján a büntetőeljárás keretében csak a kirendelt védő díjáról történik rendelkezés, ezért kötelezte az alperest a felperes védelmével kapcsolatban felmerült költség megtérítésére. A felperes nem vagyoni kártérítés iránti igényének összecszerűségét nem tekintette eltűzottnak, ezért teljes egészében helyt adott a keresetnek.

A perköltségről a Pp. 78. § (1) bekezdése, a feljegyzett illetékről a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és 14. §-a alapján rendelkezett.

A fellebbezésében az alperes az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, a felperes keresetének elutasítását kérte. A fellebbezés indokolásaként fenntartott az elsőfokú eljárás során előterjesztett védekezését, mely szerint a felperes nem merítette ki a Ptk. 349. § (1) bekezdése szerinti rendes jogorvoslatot, mivel a gyanúsítással szemben nem élt ellenvetéssel. A 200.000 forint vagyoni kártérítés iránti keresete azon okból is megalapozatlan, hogy a polgári perben a büntetőeljárásra vonatkozó ügyvédi munkadíj nem érvényesíthető. Hivatkozott a 26/2003. (VII.1.) IM-BM-PM együttes rendeletre, mely alapján az ügyvédi munkadíj tekintetében a vádlottat felmentése esetén ki kell oktatni a 30 napon belüli kérelem benyújtásának lehetőségére. Utalt az EBH 2008.1778. számú eseti döntésre és a Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiumának véleményére, mely szerint a kártérítési perben eljáró bíróságnak nincs hatásköre a meghatalmazott védő díjának megtérítésére irányuló igény elbírálására. A jogellenesség hiányát illetően továbbra is arra hivatkozott, hogy az ügyészség a büntető bíróság által előírtakat teljesítve haladéktalanul megbízta az arra hatáskörrel rendelkező nyomozó hatóságot a vádemelésre alkalmas további bizonyítékok beszerzésével.

A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte, valamint az alperes kötelezését a másodfokú perköltség megfizetésére. Álláspontja szerint nem fogadható el a törvényben előírt felügyeleti kötelezettségét nem teljesítő alperes arra való hivatkozása, hogy pusztán a nyomozó szerv utasításával elvégezte a feladatát, hiszen az ügyész a jogkörében köteles biztosítani, hogy senkit törvényellenesen ne vonjanak büntetőjogi felelősségre és senkit törvénytelen jogfosztás, korlátozás vagy zaklatás ne érjen. Az alperes az ügyre minimális figyelmet sem fordított, mely következik abból, hogy másfél év után az előzővel azonos tartalmú, a bíróság konkrét utasításait figyelmen kívül hagyó és ebből adódóan eleve sikertelenségre ítélt vádiratot nyújtott be, majd a felmentő ítéletet megfellebbezte. A magatartása ezért egyértelműen kirívó és nyilvánvaló jogsértésnek minősül. A vagyoni kártérítés vonatkozásában a felperes azzal érvelt, hogy mivel a következetesen érvényesülő bírói gyakorlatban a meghatalmazott védő díja nem minősül bűnügyi költségnek, ezért nem kifogásolható a vagyoni kárként való érvényesítése.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét teljes terjedelmében vizsgálta felül, mert annak fellebbezés hiányában első fokon jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt (Pp. 228. § (4) bekezdés).

Az alperes fellebbezése alapos.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást kiegészíti a Megyei Bíróság 8.B.1148/2006/12. számú ítélet 9. oldalán rögzített releváns jogi indokokkal, melyek szerint részben törvényes vád, részben az alapcselekmény hiányában nem volt lehetőség más bűncselekmény, illetve más elkövetési módozat ítéleti megállapítására. Felmerülhet ugyanis annak megalapozott gyanúja, hogy az eljárásban el nem ítélt személy által megvalósított, a Btk. 290. §-ába ütköző bűncselekmény elkövetését megelőzően kívánt a felperes a magatartásával szándékosan segítséget nyújtani és így bűnsegédként lenne felelősségre vonható és az sem kizárt, hogy az eljárásban el nem ítélt személy a Btk. 290. §-ába ütköző bűncselekményt megvalósította, melyhez a felperes utólag kívánt segítséget nyújtani a tényállásban leírt magatartásával, mely a bűnpártolás vétségének megalapozott gyanúját vetheti fel, továbbá a felperes azon magatartása, hogy aláírt egy - a cégbejegyzésre alkalmatlan - társasági szerződésmódosításra, valamint üzletrész átruházására irányuló okiratot, felvetheti a Btk. 274. § (3) bekezdés c) pontjában szabályozott közokirat hamisítás büntettének kísérlete megalapozott gyanúját. A bíróság az ítélet indokolásában kitért arra is, hogy az üzletrész átruházási szerződés a vádlott nyilatkozatával ellentétesen színlelt és a vádlott saját vallomása számos ellentmondást tartalmazott (IV. pont). A felperes a büntetőeljárás során azzal védekezett, hogy a gazdasági társaságot ténylegesen megvásárolta, majd a több milliós értékű árukészlet értékesítésével megbízta egy ismerőst, aki azonban az áruval eltűnt és azóta sem sikerült a személyét és kilétét felderíteni. A 2004. november 4-én rögzített vallomása szerint és a korábbi vallomásai szerint is tudott a fizetéseképtelenség tényéről.

Az elsőfokú bíróság a fenti kiegészítés mellett a tényállást helyesen állapította meg, döntésével és jogi indokaival azonban a Fővárosi Ítéltábla nem értett egyet.

A Pp. 253. § (3) bekezdése - a Pp. 2. § (4) bekezdésének megfelelően - az alapelvekkel összhangban értelmezendő. A másodfokú bíróság döntésének korlátozása a fellebbezés teljesíthetősége esetén nem jelenti a fellebbezési kérelem indokaihoz való kötöttséget. Az ítéltábla ezért a fellebbezés elbírálása során kizárólag a fellebbezési kérelemhez volt kötve, mely az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatására, a kereset elutasítására irányult. A fellebbezést a feltárt tényállás alapján a következők miatt teljesíthetőnek tartotta.

Azt helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az alperes a büntetőeljárás során 2004 decembere és 2006 júniusa közötti időszakban jogellenesen járt el, az eljárás elhúzódása az ő magatartására vezethető vissza. Az alperesnek a Be. 216. §-ában és a 11/2003. (ÜK. 7.) LÜ utasítás 63. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltakra tekintettel észlelnie kellett volna, hogy a bűncselekmény törvényi tényállásának felderítése nem történt meg. A büntetőeljárás időtartama indokolta volna a nyomozás feletti fokozott felügyeletet. Nem merült fel arra vonatkozóan semmilyen adat, hogy a fokozott felügyelet szabályait mennyiben tartotta be. A felperes a nem vagyoni kártérítés iránti igényét az eljárás elhúzódására alapozta. A

Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja szerint a nem vagyoni kártérítés a személyiségi jogsértés következménye, de nem fűződik automatikusan önmagában a jogsértést megvalósító magatartáshoz. A nem vagyoni kártérítés, ha a köztudomás alapján a személyiségi jogsértés meg is állapítható, csak akkor ítéltető meg, ha a feltárt összes tényből arra a következtetésre lehet jutni, hogy az ítélethozatalkor is fennáll olyan sérelem, amit kompenzálni kell. A felperesnek ilyen kompenzálandó sérelme két okból sincs. Egyrészt azért, mert az ítélet indokolásából kitűnően a saját nyilatkozatai ellenére került felmentésre, a nyomozati és bírói szakban előterjesztett vallomása ellentmondásos, az eljárás során feltárt egyéb körülményekkel összhangban nem álló volt, azt bizonyítékként elfogadni nem lehetett. A sérelmes helyzethez vezető polgári jogilag jogellenes magatartást pedig a személyiségi jogsértés körében is értékelni kell. Másrészt az ítéletből kitűnik az is, hogy a felperes felmentéséhez törvényes vád és alapcselekmény hiánya vezetett, azaz az alperes mulasztásának a számára előnyei is voltak. A kompenzálandó sérelem megállapításához a feltárt tényeket összességükben kellett értékelni, ezért nem lehetett a felperes saját felróható magatartását és az előnyére mutakozó mulasztást figyelembe nem venni.

A felperes vagyoni kártérítésként a védelem költségeinek megtérítését igényelte. Ebben a körben minden további vizsgálat nélkül, éppen a felperes által csatolt ügyvédi megbízási szerződés alapján azt kellett megállapítani, hogy az alperes 2004. december és 2006. június közötti mulasztása nincs összefüggésben az ügyvédi megbízási szerződéssel, mivel azt a felperes ezen időszakot követően, 2006. június 30-án kötötte a védőjével. A megbízási szerződés tehát kifejezetten a vádiratban foglaltak 2006. június 22-i fenntartását követő bírói szakra jött létre, így nem állhat okozati összefüggésben a büntetőeljárás ún. inaktív szakaszával, márpedig az alperes jogellenes magatartást csak ebben a szakaszban tanúsított.

Mindezek alapján a nem vagyoni kártérítéssel kompenzálandó hátrány, illetőleg az okozati összefüggés hiányában az volt megállapítható, hogy nem állnak fenn a Ptk. 339. § (1) bekezdésének valamint a 349. § (1), (3) bekezdésének feltételei, ezért a Fővárosi Ítéltőábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította.

A peresztes felperest a Pp. 78. § (1) bekezdése és a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján kötelezte a tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt kereseti illeték és az alperes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illeték megfizetésére. A Pp. 75. § (2) bekezdésére figyelemmel az alperes részére perköltséget megállapítani nem lehetett.

Budapest, 2010. június 1.

. Czukorné dr. Farsang Judit s.k.
a tanács elnöke

Dr. Magosi Szilvia s.k.
előadó bíró

Világhyiné dr. Böcskei Terézia s.k.
bíró

A kiadmány hiteléül: